

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate
sprejema upravnništvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rekeplal se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, 1, 17

Izhaja vsak dan, izvenem
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 41.

V Ljubljani, v torek 19. februarija 1901.

Letnik XXIX.

Zagovor Robiča in Ploja.

Priobčili smo včeraj doslovno zagovorni spis dvornega svetnika Ploja. Znano je, da je najboljši sodnik redkokedaj dober odvetnik — zato je tudi zagovor dr. Plojev zelo slaboten. Je pa tudi težko, zagovarjati pred katoliškimi volivci postopanje Ploja in Robiča.

Ne bodemo se pečali s celo vsebino Plojevega zagovora. Predaleč bi to vodilo, akoravno je vabljivo, popravljati vse dejanske neresnice, koje je dvorni svetnik Ploj v svojem spisu deloma vsled nevednosti, deloma pa vedoma navedel. Nepotrebno je zlasti, pečati se z dogodki let 1891 in 1897, ki za presojo današnjega slučaja niso čisto nič merodajni.

Držimo se dejstev iz leta 1901, kajti za ta se gré!

Pred vsem konstatujemo iz Plojevega spisa neovrgljivo dejstvo, da Robič in Ploj samo zaradi tega nista hotela v »Slovanski centrum«, ker so se izključili iz istega kranjski liberalci.

Pač pa sta Robič in Ploj brez pomisleka pridružila se izključnim kranjskim liberalcem in z njimi v družbi zasnovala »Hrvatsko-slovenski klub«.

Te dve suhi dejstvi si treba zapomniti in zadostno upoštevati. Kajti zgolj ti dejstvi sta merodajni za presojo Robič-Plojevega postopanja in njunega pravega političnega mišljenja. To tudi imenovana gospoda dobro čutita, zato se prizadevata, odločilna suha fakta pokrivati z raznimi postranskimi okoliščinami, ki nimajo niti najmanjšega pomena, z malenkostnimi osebnostmi in — last not least — s citati iz svetega pisma! Naravnost gnjusno je pobožno zavijanje oči, ki odseva iz nekaterih odstavkov Plojevega zagovornega spisa — vse samo zato, da bi zakril ali vsaj zmedel resnico in se utihotapil v dobroverna srca dobromislečnih krogov!

Če bi se pri celi zadevi šlo samo za osebi Robiča in Ploja, ali sploh le za osebe,

bi molčali. Toda, žal, gre se za veliko več. Gre se zato, da se kranjski liberalizem po ovinkih vtihotapina Štajerskem kot vodilna politična struja. Na Kranjskem si ta liberalizem ni mogel priboriti merodajne pozicije — ne na thotapski način, ne potom javnega brezozirnega boja. Ljudstvo ostalo je trdno kot skala ob strani katoliško-narodne struje. Zato so kranjski liberalci sklenili, prvo odločitev prenesti na terén, ki se jim je zdel ugodnejši: na Primorsko in Štajersko. Na Primorskem se jim je poskus v prvem naskoku dosti dobro posrečil. Priborili so v odkritem boju goriški mandat kmetijskih občin, v Istri je katoliško-zavedni odvetnik dr. Laginja padel — liberalni duhovnik Spinčič pa je itak od nekdanj simpatizoval z ustanovitelji ljubljanske »hiše napredka«. Drugače na Štajerskem. Tam poskusili so najpred utihotapiti Dragotina Hribarja kot kandidata pete skupine.

V ta namen hoteli so potisniti Žičkarja v četrto skupino in skartirati viteza Berkso. Vse to je še v živem spominu vseh prizadetih oseb. Ko se to ni posrečilo, pričeli so v peti skupini odkriti boj za Hribarja proti Žičkarju. Vse, kar je liberalno v slovenskem Štajerju, bilo je javno ali tajno (kajti uspeh je bil dvomljiv, torej potrebna previdnost!) na delu za Hribarja. Toda ta boj končal je s porazom »liberalne misli« na Štajerskem. Tako torej ni šlo. Zato se je liberalizem poprijel za Štajersko zopet svoje stare tihotapske taktike. Kot orodje te taktike pa sta se izbrala gospoda Robič in Ploj — ki sta bila oba izvoljena na program: »Vse za vero, dom cesarja!«

Pričeli so se na Dunaju »neobvezni« razgovori na krščanski program voljenih slovenskih poslancev. Robič in Ploj sta v bistvu argumentirala sledeče: Jedinost mora biti — sprejeti se morajo tudi liberalci, za to, da bode klub močnejši. Ako se cepimo, smo oslabljeni!

Dobro! Dokler sta Robič in Ploj imela

nado, da je sploh mogoče, vse slovenske poslance spraviti pod jeden klobuk, imel je ta argument nekaj za-se. Vsaj vabljiv je bil s splošnega narodnega stališča. Tudi jima sigurno prizadevanje za »jedinost« mej katoliško narodnimi in liberalnimi kranjskimi poslanci niti s stališča katoliško-narodne stranke same ni bilo v zlo šteti, ker sta kranjskim razmeram več ali manj tuja in torej nista mogla imeti pravega razuma za prepad, ki loči kranjski stranki, ali bolje rečeno, za prepad, ki loči kranjske liberalce od ogromne mase slovenskega naroda. Vsaj je v tem štadiju zadeve tudi vitez Berks zastopal isto stališče.

Bistveno se je pa položaj spremenil, ko je postalo jasno, da je ločitev kranjskih strank nespremenljivo dejstvo. Katoliško-narodni poslanci so povedali uzroke, ki jim to ločitev apodiktčno narekujejo. Tudi so ti uzroki za vsakega, ki ni popolnoma slep za pojave našega javnega življenja, itak jasni, ko beli dan! Na eni strani zvestoba do vere naših očetov in prepričanje, da le v pozitivno-krščanskem mišljenju in življenju je najti pravno moč in napredek človeštva in posebe še rešitev naše narodne individualnosti, tem bolj, ker cela naša narodna organizacija, v kolikor je v resnici kaj vredna, sloni na naši duhovščini, — na drugi strani pa frivolno zaničevanje nauk in hierarhije naše cerkve in divja gonja proti duhovskemu stanu, do najvišjih dostojanstvenikov. — Na eni strani pošteno, požrtvovalno pozitivno delo za blagor in napredek ljudstva, osobito kmetkega stanu, organizacija kmeta v zadrugah — na drugi strani pa divja, podla gonja zoper mlado gospodarsko organizacijo, ki ima edini smoter, osvoboditi kmeta raznih kmetijskih pijavk in mu pripomoči do gospodarske samostalnosti, ki je tudi jeden najvažnejših predpogojev za narodno značajnost. — Na eni strani demokratska struja, delujoča za organizacijo ljudskih pravic, za splošno in enako volivno pravico, za razrušitev spon, v koje je vkovala birokracija ljudsko živ-

ljenje — na drugi strani fosilna struja naslanjajoč se na našemu narodnemu življenju tako sovražno birokracijo, struja, sovražna vsakemu svobodnemu razvoju ljudskega življenja, sovražna razširjenju ljudskih pravic, zagovornica vseh krivic sedanjega volivnega reda in sovražnica splošne in enake volivne pravice — s kratka, sovražnica ljudstva!

Ti dve struji sta se mej slovenskimi državnimi poslanci ločili. Katoliško-narodni poslanci so točno in definitivno izjavili, da s kranjskimi liberalci ne gredo v jeden klub. To je bila njihova pravica, katere jim nihče kratiti ne sme, ker imajo svobodo odločitve o tem, s kom da gredo v en klub in s kom ne! Isto svobodno odločitev so imeli tudi drugi poslanci. Vsakdo se je smel odločiti, li hoče stopiti na stran krščanske, ljudstvu prijazne — ali pa na stran protikrščanske, ljudstvu sovražne struje.

In kako so se odločili v teh razmerah štajerski poslanci? Berks in Žičkar stopila sta brez ovinkov na stran ljudstvu prijazne krščanske — Ploj in Robič pa na stran liberalne, protikrščanske, ljudstvu sovražne struje.

Izgovor, da treba jeditosti vseh slovenskih poslancev, je za to početje Ploja in Robiča naravnost smešno. Ali sta s tem služila edinstvi, ako sta se ločila od svojih rojakov Berks in Žičkar in se priklopila kranjskim liberalcem? Ravno nasprotno: S tem svojim činom raztrgala sta doslej pod geslom »Vera, dom in cesar« jedino Štajersko v dva tabora. Ona, Robič in Ploj, sta grobokopa štajerske slege. Ona sta se izneverila programu, na kojega sta bila voljena. Kdo je torej rušil slogo; tisti, ki je zvest ostal programu, na kojega je bil voljen — ali pa tisti, ki se je temu programu izneveril in se pridružil popolnoma tuji struji, ki je zastupila vse javno življenje na Slovenskem?

To je treba pred oči imeti: Vsi štajerski poslanci so se trudili, zaprečiti ločitev kranjskih strank na Dunaju. Njih prizadevanje pa je bilo brez uspeha. Ločitev

LISTEK.

Navihan snubač.

(Predpustna.)

„Kadar se ženi, ima hišo in malen, potlej pa vsega po malem,“ je eden izmed ogromnega kupa pregovorov, na katerih je tako bogat slovenski jezik in ki so tako pristen izraz duhovitosti in dovtipnosti našega izvrstnega preprostega ljudstva. Kako resničen je zgoraj navedeni izrek: „Kadar se ženi, ima hišo in malen, potlej pa vsega po malem.“

Mladenič, ki bi rad dobil izvoljenko svojega srca, pa se mu razni zadržki stavijo na pot, na vse načine dolba in vrta, kako bi se prikopal do zaželenega cilja. Svoje uboštvo prikriva, kar se da, o dolgovih molči, kakor tat v kašči, svoje pičlo premoženje pa bahato hvalisa in povzdiguje, kakor bi bil s samim Rothschildom v zlahti. Ko je zaroka sklenjena in poroka skončana, pridejo na dan laži in zvijače, mladi zakonček pa se zadovoljno smeje v pest, da je tasta srečno zvodil na led in dobil nevesto, po kateri mu je koprnelo srce. S tako zvijačo pa vendar ni še nikoli nobeden vjel svojega

tasta, kakor se pripoveduje o zdravniku Ljubiču.

Zagledal se je bil v cvetoči obrazček hčerke bogatega trgovca Grošlja, in Roziko dobili za tovaršico pozemeljskega romanja, je bila njegova prva in zadnja misel vsakega dneva. Vedel je sicer, da ne pojde prav gladko, ker je bil Grošelj zelo petičen mož in je vse na svetu razven groša cenil prav malo. Misliti je bilo tedaj že naprej, da bo trgovec nerad dal svojo hčer človeku, ki nima tisočakov pod palcem. Zaljubljeni Ljubič pa ni imel drugega kot navadne prihodke od svojih pacientov. Poskusiti pa je le hotel svojo srečo, naj se izide tako ali tako.

Imel je zvestega prijatelja Kljukca, ki je bil poln muh in zvijač in ga je že večkrat potegnil iz zagate. Tega prosi, naj mu pomaga v tej reči in snubi zanj pri Grošlju. Kljukec je bil jezični doktor in presejan, da nič takih. Precej se vda in obljubi storiti za Ljubiča, kar bo v njegovi moči. Naravnost jo ubere k trgovcu in mu razloži v prelepih besedah srčno željo mladega zdravnika. Prvo vprašanje trgovčeve je bilo:

„Ima li Ljubič kaj premoženja?“

Kljukec pravi, da mu to v tem trenutku

ni natanko znano, da gre pa precej poizvedet in se bo vrnil s točnim poročilom.

Kljukec se v resnici oglasi pri zdravniku in pove, kako je opravil: prihodnji tist hoče najpoprej vedeti, koliko ima lastnega imetja. Ljubič potrtega srca izjavi, da ničesar nima razven dohodkov zdravniške prakse.

„Hm, hm, to je že križ,“ šepče Kljukec sam pri sebi, zamišljen hodi po sobi gori in doli in sega v lase, kakor bi hotel izpuliti pametno misel iz glave.

Kmalu pa se mu razvedri obličje, tleskne z rokama in vesel vzklikne: »Jo že imam; duša, šlo bo, — da, na ta način bo šlo. Ali bi si ti pustil nos odrezati za sto tisoč kron?«

„Ali se ti je v glavi zmešalo? Za ves svet ne!“

„Potemtakem upam, da se ti bo želja izpolnila. Čestitam srečnemu ženinu in povabim se na svatbo.“

Še tisti dan obišče Kljukec bogatega trgovca in mu razodene, da Ljubič sicer nima premoženja v gotovini, pač pa hrani dragocenost, ki je nima za 100.000 kron na prodaj.

„Kaj utegne to biti?“ radovedno Grošelj povprašuje.

„Tega noče pred časom razodeti, pač pa vam bo skrivnost razkril na dan poroke.“

Trgovec privoli v ženitev. Imel je več hčer in si je mislil: Ženi sinove, kedar hočeš, hčere pa, kedar moreš. Vedel je tudi, da je Ljubič izvrsten zdravnik in Roziki jako všeč.

Ljubiča je ta novica tako iznenadila, da je skoraj znak padel, ko je slišal iz prijateljevih ust neizmerno srečo.

Čez mesec dni se je vršila poroka. Svatba je bila imenitna in Kljukec je plesal, da se je vse kadilo, tako vesel je bil svojega vspeha.

Še mej svatbo vzame tast svojega zeta pod pazduho, ga pelje v stransko sobico in vpraša po skrivnostnem zakladu. Ljubič obledi in molči nekaj časa, potem pa brez ovinkov razkrije zvijačo doktorjevo.

Grošelj je bil prvi hip srdit, da nikoli tega, toda vpricho toliko gostov si ni upal pokazati nejevolje. Sčasoma pa se mu je kri ohladila in potolažil se je popolnoma, ko je videl, da se poročenca srčno ljubita in Ljubič zaradi svoje spretnosti in značajnosti uživa splošno spoštovanje. Rekel je: „Saj sem vedel, prav pravi stari Kranjec: zet zna vzeti, ne dati.“

se je proti volji Štajarcev izvršila. Štajarci torej niso imeli druge poti, nego pridružiti se eni ali drugi kranjskih strank — ali pa izolirati se. Poslednje je bilo nepraktično, ker bi tako mala skupina, broječa samo 4 člane, ne imela v zbornici nikakega pomena. Torej je preostajala le še odločitev mej obema strankama. In — Berke in Žičkar sta se odločila za krščansko, Robič in Ploj pa za protikrščansko stranko, akoravno je Ploj pri neobveznih pogovorih še patetično povdarjal, da so vsi štajarski poslanci voljeni na program „Vse za vero, dom in cesarja“. In ta program hoče dvorni svetnik doktor Ploj izvrševati ob strani dr. Ivana Tavčarja, kojemu so cerkve po naših gričih in dolih sama znamenja naše sužnosti. In kljub temu se najdejo menda nekateri duhovniki na Štajarskem, ki zagovarjajo postopanje Robiča in Ploja?

Facta loquuntur! Dejstva govore. Ta dejstva so za vsacega, ki ni popolnoma slep, zadosti jasna. Teh dejstev se je držati, ako se sodi postopanje Robiča in Ploja — ne pa malenkostnih postranskih okoliščin, osebnosti itd., ki so za stvar samo popolnoma brez vsacega pomena.

Dr. Ploj pravi sam v svojem zagovornem spisu: Mi smo hoteli klub, ki bi bil pristopen vsem slovenskim poslancem — ker pa tega nismo dosegli, smo šli s kranjskimi liberalci. To je jedro vseh Plojevih izjav — »der langen Rede kurzer Sinn«. In tega se je treba držati.

Toda kranjski liberalci so vsi po vrsti izjavili, da spoštujejo vero, da so kristjani — in podpisali so še celo »krščansko podlago«. Torej so dobri kristjani, tedaj se jih ne sme iz krščanskega kluba izključiti. Tako nekako modruje dr. Ploj.

Zares krasna komedija! Tudi židovsko-liberalni poslanec Noske je nekoč na nekem shodu izjavil, da je dober kristijan, da, dober katolik — a kljub temu bi se cel svet smejal, če bi ga na podlagi te izjave dr. Lueger ali dr. Kathrein sprejel v svoj klub. Ljudje se sodijo po dejanjih, ne pa po besedah. In ravno tako se sodijo politične stranke. Sklicevanje na zadevno izjavo liberalnih poslancev zdi se nam ravno tako, kakor če bi sodišče tatu, kojemu je tatvina brezdomno dokazana, zaradi tega oprostilo, ker je tat izjavil in morebiti tudi podpisal, da ni tat, temveč poštenjak od nog do glave. Kedo bi se takim sodnikom ne smejal? In ravno tako se smeje vsak pameten človek dr. Plojevim argumentom — osobito se pa na tihem smejejo liberalci, ki so v njem dobili tako dobro orodje, da se vtihotapijo v zeleno Štajarsko.

Mi tukaj na Kranjskem poznamo našo liberalno stranko po njenih delih in sadovih. Torej zamoremo tudi le mi sami izrekat o njej zanesljivo sodbo. Mi vemo, kaj je ta stranka pri nas vse razdrila, mi vemo, kako je tam, koder je zamogla dobiti kaj upljiva, ljudstvo poživila, mi vemo, da če se to najpodlejšo izmed vseh strank, kar jih je v Avstriji, ne pobija brezozirno na celi črti — utegne ista nam pokončati vse narodno življenje, ker podira stebre, na kojih sloni naša narodnost. To mi vemo in zato je kratkoročno nemogoče, da bi s to stranko sodelovali — zamoremo jo le pobijati, povsodi, pri vsaki priliki, v najboljšo korist našemu narodu. Kedor pa podpira to stranko, ta je vedel ali nevedel grobokop našega naroda. Če to stori kdo nevedel, mu ni zameriti — če pa to delata dvorni svetnik in star izkušen politik, potem se mora soditi, da vesta, kaj delata, da je torej njiju prepričanje na isti stopinji, kakor ono dr. Tavčarja ali Malovrha.

Smešno je, ako se našim poslancem priporoča »krščanska ljubezen« — češ, svojim nasprotnikom morate odpustiti. Vemo, da ga ni mej našimi poslanci, ki bi gojili kako osebno sovraštvo proti kateremukoli liberalnemu poslancu — in ki bi ne odpustil vsake hudobije v istem trenutku, ko mu je bila prizadeta. To pa nima s politikom nič opraviti. Iz krščanske ljubezni vendar ne bomo podpirali liberalizma. Iz same krščanske ljubezni do Tavčarja naj ustavimo obrambo zoper njegovo gonjo — naj celo

še podpiramo njegovo bogoskrunsko strem-ljenje! To naj razume, kdor more! Kedor pa o krščanski ljubezni nekoliko več razume, ve, da nam baš ta ljubezen vleva najodločnejši boj zoper politični upliv moč, ki spodkopava verske temelje našemu narodu, ki skrunijo naše cerkve, ki so škodljivi ljudskih koristi in ljudskih pravic! Tako je, gospod Spinčič! Če pa temu ni tako — potem ne izprevidimo, zakaj da iz krščanske ljubezni ne idete ven klub z Vašimi italijanskimi sodeželani? Zakaj jim nasprotujete, zakaj jih pobijate neizprosno v zemaljskem saboru in v državnem zboru? Kje pa je Vaša »krščanska ljubezen«?

Več kot mučno je, ako se katoliškim narodnim poslancem očita kršenje krščanske ljubezni radi tega, ker se ne marajo združiti s stranko bordela in bogoskrunstva.

Toda navaja se za Ploj Robičevo postopanje še en stvaren argument. Hrvati in z njimi Robič in Ploj — poslednji pač šele po Robičevem prihodu na Dunaj — so se izrekli zoper občešlovanski klub in zagovarjali zgolj jugoslovanski o d n o s n o h r v a t s k o - s l o v e n s k i klub. Ne more se tajiti, da ima ta misel za podlago važen političen princip. O tem načelu se da diskutirati. Toda — to načelo ni bilo merodajno ne za Hrvate in ne za Robiča in Ploja. To se zopet konstatuje iz Plojevega zagovornega spisa samega. Res, da se je osnoval »hrvatsko-slovanski« klub. Ali ta hrvatsko-slovanski klub je že naznanil »Slovanskemu centru«, da bi se rad ž njim fuzijoniral. V »Slovanskem centru« pa je 12 severnih Slovanov: Rusinov, Poljakov in Čehov.

V hrvatsko-slovenskem klubu zbrani poslanci so torej vendarle pripravljeni odstopiti od načela gole »hrvatsko-slovenske individualnosti« — a njih pogoj je in ostane: Kranjski liberalci morajo tudi v skupni slovanski klub. To je »conditio sine qua non«. Ali sprejmete tudi kranjske liberalce v skupni klub — ali pa ostanemo razdvojeni in se mi Hrvatje, Robič in Ploj držimo kranjskih liberalcev. Kaj se to pravi z drugimi besedami? To se pravi: Naj se zgodi karkoli, naj se razvijejo stvari kakorkoli — mi dva, Robič in Ploj, se drživa kranjskih liberalcev. Aut — aut! Seveda je jasno, da je na ta način fuzija popolnoma onemogočena, kajti katoliškonarodni poslanci ne morejo kar nankrat — zaradi tega, ker se je osnoval klub, kojega predsednik je Ivčević in podpredsednik Ploj — spremeniti svojega stališča, izdati vseh ljudskih koristi, v kojih obrambo so poklicani, in mirno sesti poleg Tavčarja v en klub! Naravnost otročje je že, na kaj takega misliti. Če bi bilo kaj takega mogoče — potem bi sploh dveh klubov ne imeli. To tudi Ploj in Robič dobro veda, zato je pa tudi njuno krčkanje po fuziji le pesek v oči njunim volivcem. S »pogajanjem o fuziji« hočejo pomiriti razburjeno javno mnenje in rešiti sebe na obalo boljše bodočnosti. O fuziji obeh klubov govoriti je nezmisl, dokler kranjski liberalci sede v »hrvatsko-slovenskem klubu«. Da pa ti liberalci tam sedijo, je izključno zasluga Robiča in Ploja. Tako sta ta dva gospoda onemogočila, da bi se bil zasnova močan slovanski klub, v kojem bi bili vodilno ulogo imeli slovenski in hrvatski poslanci. In onemogočila sta to — in to je treba vedno in vedno povdarjati — samo zaradi tega, ker se nista hotela ločiti od kranjskih liberalcev. Ljubezen do liberalizma ju je torej vodila — ne pa ljubezen do »sloge«, kakor tako rada povdarjata. Saj sta razdirala, ne pa zidala. Saj sta poostрила razpor in ga prenesla na štajarska tla. Vprašajmo le »Cui prodest«? Komu je koristilo postopanje Robiča in Ploja? Koristilo je dvema: prvič našim narodnim nasprotnikom, ker sta zaprečila ustanovitev mogočnega slovanskega kluba — drugič pa kranjskim liberalcem, ki so bili s tem obvarovani popolnega izoliranja v zbornici. In da je poslednje — zaprečiti izoliranje kranjskih liberalcev — bil glavni

smoter Robiča in Ploja, to se v Plojevem zagovornem spisu povrh še izrecno povdarja. Ali sta pa Robič in Ploj s svojim postopanjem koristila svojim volivcem in slovenskemu narodu? Ali sta koristila zlasti svoji ožji domovini? O tem si lahko vsak razsoden čitatelj napravi sam svojo sodbo.

Držali smo se v predležečem le dejstev, nepodbojnih dejstev, ki so jasno priznana v Plojevem zagovornem spisu. Ta spis, akoravno prikrojen v Robičevo in Plojevo korist, obsega torej najhujšo obsodbo onih, koje naj zagovarja. Treba je le izluščiti suha dejstva — potem druga sodba ni mogoča.

S tem bi lahko svojo razpravo zaključili. Toda nočemo se izogniti odgovoru na glavni del Plojevega zagovora.

Dr. Ploj je namreč svoj zagovor zasukal tako, da se here kot — obtožnica proti dr. Šusteršiču. To je star »kniff« — ki spominja na tistega tatu, ki je uro ukradel in, zasledovan od okradenega, na vso moč kričal: »Primita ga, uro je ukradel.« Zato so ljudje, ki so mu prišli nasproti in ki bi ga imeli prijeti — vedno le gledali naprej, da bi ujeli dozdevnega tatu, pravi tat se je pa srečno izgubil.

»Dr. Šusteršič ni s pravim taktom nastopal.« To je jedro Plojeve obtožnice — in ravno to kaže gospoda dvornega svetnika v vsej njegovi malenkosti. Recimo, da bi dr. Šusteršič res netaktno postopal — ali je to vzrok za polnoletnega narodnega zastopnika dvornega svetnika Ploja in za še bolj polnoletnega starega parlamentarca in prof Robiča — da se pridružita liberalcem? Kje pa je značaj teh dveh gospodov, ako je odvisen od pravega takta tega ali onega človeka? Doslej smo mislili, da taki prigodki uplivajo samo na značaj — histeričnih žensk in majhnih otrok, odsej pa vemo, da so tudi profesorji in dvorni svetniki temu podvrženi.

Sicer pa je vse ono argumentiranje dr. Ploja zgolj nepotrebno, prav po znanem »liberalnem« načinu iz trte izvito žaljenje dr. Šusteršiča, ki ne more imeti drugega efekta, nego da morebiti osobno žali — kajti da vse postopanje dr. Šusteršiča, če se še tako »liberalno« zavija, vendar ni prav nič upljivalo na korak Robiča in Ploja — to potrjuje zagovorni spis Plojev sam, ki vedno in vedno povdarja z vso jasnostjo: »Mi nismo šli v »Slovanski centrum«, ker tam kranjskih liberalcev niso hoteli sprejeti — a zasnova smo hrvatsko-slovenski klub, da so kranjski liberalci prišli pod streho.« To je vedno ponavljajoči se refren Plojeve pesni. Čemu se torej zaletava v dr. Šusteršiča? Ali je dr. Šusteršič mogel izpremeniti sklep Robičev in Plojev, da se na vsak način, tako ali tako, pridružita liberalcem? Kaj torej zasleduje mladi dvorni svetnik Ploj korak za korakom osebo dr. Šusteršiča in kritikuje prav po nepotrebnem vsako besedo in vsako stopinjo istega? Kaj žali po nepotrebnem moža, ki je zaupnik cele kranjske dežele, kar je sijajno dokazal 12. decembra!

Od kod jemlje mali dvorni svetnik pravico, zaletavati se v moža, kojemu ni bilo nikdar poslano z rožami v tem življenju, ki si je v trdem boju za vsakdanji kruh priboril samostanost in ki je vso svojo individualnost, vse svoje duševne, fizične in gmotne sile postavil v službo slovenskega ljudstva? Več kot sto cvetočih gospodarskih zavodov v slovenskih pokrajinah in tudi v hrvatski Istri je povedati o njegovem poštovanem delovanju, o njegovi nesebični ljubezni do naroda. Katol. narodna stranka pa ga je odbrala za svojega načelnika in voditelja.

Kaj pa ste Vi, gosp. dvorni svetnik, storili doslej za svoj narod? Na Dunaju opravljate že kakih 15 let svojo državno službo in vlečete za to svojo službo mastno plačo. In ko z vsem tem še niste zadovoljni bili, hrepeneli ste še po časti poslanstva. Nikdar ni Vaše ljudstvo od Vas nič imelo — 15 let se niti zmenili niste zanje. Posrečilo se vam je, dobiti mandat, ker ste obljubili, da boste zastavili vse sile za »vero, dom in cesarja«. In komaj ste bili izvoljeni, jeli ste

podirati, kar so izkušeni možje zidali in — skupno s politiki Malovrh-Tavčarjevega kalibra hočete delovati za — »vero, dom in cesarja!« Kje jemljete Vi pogum, zaletavati se v osebo dr. Šusteršiča?! Glejte, da bodete enkrat eno desetino tega storili za svoj narod, kar je storil Šusteršič — potem se magari vsedite na visokega konja kritike!

Zares smešno, v čem vse najde dr. Ploj »netaktnost«.

Dr. Šusteršič je vabil nekatere poslance k neobveznim pogovorom — in to je bila »breztaktnost«, kajti dr. Šusteršič je za to premlad. Dr. Šusteršič je sploh preveč stal v ospredju, on bi bil moral lepo skromno stati v ozadju — dokler bi ga bili starejši, (znabiti dr. Tavčar ali Malovrh?) poklicali v ospredje.

Dr. Ploj, kot popoln novinec v političnem življenju, menda prav nič ne ve, kedo je dr. Šusteršič. On menda ne ve, da je dr. Šusteršič voditelj katoliško-narodne stranke, ki je najmočnejša izmed vseh slovenskih strank, in da je kot tak povabil poslance na sestanek. Dr. Ploj tudi ne ve, da je dr. Šusteršič že bil državni poslanec in da je bil do tistega hipa, ko je prostovoljno odložil mandat, voditelj celokupne slovenske delegacije. Dr. Šusteršič je torej gotovo bil poklican, da vzame snovanje kluba v svoje roke. Tega pa nikakor ni storil samovlastno. Prvič je ravnal po nalogu svoje stranke. Drugič je, predno je sestanek sklical, stopil z merodajnimi osebami v dotiko.

Obiskal je celo dr. Ploja v njegovi pisarni na Dunaju in ga vprašal, če se strinja se nameravanim sestankom brez liberalcev — in dr. Ploj je pritrdil temu naklepu. Peljal se je dr. Šusteršič v Gradec k Robiču — in isti je ravno tako pritrdil dr. Šusteršičevemu načrtu in prevzel še celo nalog, v »Narodnem domu« v Mariboru — kjer je bil takrat nameravan prvi sestanek slovenskih poslancev brez liberalcev — preskrbeti pripravno sobo. Da si je Robič stvar že z noč premislil in to, kar je prejšnji večer z dr. Šusteršičem dogovoril, drugo jutro preklical, — ta doslednost gre menda na Robičev in ne na Šusteršičev račun.

Dr. Šusteršič se je peljal tudi v Trst k dvornemu svetniku Vukoviću in tudi ž njim stopil v dotiko. Vuković je o tem posetu pisмено poročal Ivčeviću — Biankiniju pa je pisal dr. Šusteršič. Čas ni več dopuščal, da bi bil dr. Šusteršič imenovana gospoda v Dalmaciji obiskal. Tako je dr. Šusteršič povsodi najpred poprašal in ko se je prepričal o splošnem ugodnem razpoloženju, uprizoril je sestanek na Dunaju. Vsakdo ima pravico vabiti — vsakdo ima na drugi strani pravico, vabilu odzvati se ali ne. Vabilu dr. Šusteršiča so se odzvali vsi, ki so bili vabljeni. Dr. Šusteršič je s tem dal priliko, da se je takoj ob početku ustvaril jasen položaj. Povedal je zbranim gospodom v imenu katoliškonarodne stranke, da katoliško-narodni poslanci pod nobenim pogojem ne stopijo v jeden klub s kranjskimi liberalci — da so pa radi pripravljeni, z vsemi drugimi slovenskimi in hrvatskimi poslanci stopiti v skupen klub. Dal je s tem takoj s početka slovenskim in hrvatskim poslancem ugodnost, računati z jasnim položajem — odločiti se na levo ali desno.

Da nekaterim gospodom nikakor ni šlo v glavo — in jim menda še danes ne gre — da katoliškonarodni poslanci ne sedejo skupaj s klevetniški sv. vere in ljudskih pravic, — zato vendar dr. Šusteršič nič ne more. In da so nekateri hoteli katoliško-narodne poslance terorizirati, da se morajo zvezati s kranjskimi liberalci — to je bila breztaktnost drugih, ne pa dr. Šusteršiča. Breztaktno je, če se resnim izjavam zrelih mož absolutno noče verjeti. Vrh tega so katoliškonarodni poslanci navedli še druge za vsacega poštenjaka merodajne uzroke, zakaj da z dr. Tavčarjem ne sedejo k eni mizi. Nečuvena breztaktnost dr. Ploja, je torej bila, da se je drznil kljub temu vabiti dr. Šusteršiča in druge katol. narodne poslance, naj se še takoj isti dan vsedejo k eni mizi z dr. Tavčarjem. Takti ljudje ravnajo nekoliko drugače, gospod dvorni svetnik!

Toda pustimo te malenkostne osebnosti. Krivda dr. Ploja je, da smo zašli na to polje!

Poglavitna točka, ki se očita dr. Šusteršiču, je, da je samolastno, meni nič tebi nič, zasnoval »Slovanski centrum« in baje klical: »Podpišite, ali pa pojdit«!

Vsa ta trditev dr. Ploja je laž. Neko-liko huda beseda za dvornega svetnika — ali resnična.

Pri drugem neobveznem sestanku, v torek dne 29. januarja, bilo je dogovorjeno, naj se po odseku, obstoječem iz gg. Biankini, Gregorčič, Ploj in Šusteršič sestavijo pravila za »Slovanski centrum«. Ta odbor je pravila sestavil — Šusteršič je prinesel načrt, ki se je deloma premenil (po nasvetih dr. Ploja!) in tako predelani operat se je soglasno odobril. Ali imate pogum, to tajiti, gospod dvorni svetnik?

Pri tretjem sestanku, 30. januarja, pa se je končno sklenilo — enoglasno — naj se prihodnji sestanek vrši drugi dan (31. januarja) ob 10. dopoldan in dr. Šusteršiču se je izrecno naročilo, naj prinese seboj navedena pravila »Slovanskega centra«.

Pri tem sestanku — 30. januarja je tudi bilo, ko so vsi navzoči dalmatinski Hrvatje soglasno izjavili: »Mi se ne vmešavamo v kranjski prepir — ako so vsi Slovenci skupaj, stopimo imiž njimi v skupni klub, — ako pa se stranki ločita, se ne pridružimo ne eni in ne drugi temveč osnujemo svoj lastni hrvatski klub.

To izjavo je dr. Ploj v svojem zagovornem spisu namenoma zamolčal — in vendar je baš ta izjava Hrvatov za presojo tedajnega položaja največje važnosti.

Hrvatje so se v očitel razporu mej Slovenci umaknili s skupnega pozorišča — ostali so Slovenci sami in dogovorili, kot smo že zgoraj povedali, zopetni sestanek za drugi dan.

Prišel je nadepolni 31. januar. Dr. Šusteršič je prinesel seboj pravila »Slovanskega centra«, kakor mu je bilo naročeno.

Prišli so skoro vsi slovenski poslanci, izvzemši nepovabljen liberalce. Dr. Šusteršič prečita pravila dobesedno, kakor so bila sestavljena s sodelovanjem dr. Ploja. Robič in Spinčič sta vstrajala pri svojem stališču, da naj se osnuje hrvatsko-slovenski klub z liberalci vred. Ker je to bilo, kakor smo že nešteto povedali, za katoliško-narodne poslance popolnoma izključeno — zato zanje ni bilo nikakega povoda več, odlašati sestavo kluba, tem manj, ko se je v nekaterih minutah imela vršiti že prva zbornična seja. Izvršilo se je na to ono provizorično konstituiranje »Slovanskega centra«. Izrecno se je sklenilo, da je to konstituiranje strogo provizorno. Zato se tudi ni volil noben načelnik — temveč skupen pooblaščenec v osebi dr. Šusteršiča, z nalogom, da se pogaja s poslanci sorodnega mišljenja radi pristopa. Konstituiranje se je odložilo na poznejši čas, ko se formacija kluba po priglasih pristopih popolnoma razjaeni. Mej tem je bilo vse le začasno. Tudi pravila, ime kluba itd. — vse je bilo odprto transakcijam.

Provizorno konstituiranje je imelo samo namen, olajšati pogajanja, ne pa otežkočiti. To je vedel tudi dr. Ploj, ki je bil prisoten, a ni prav nič ugovarjal, temuč na uljudno vprašanje dr. Šusteršiča, li hoče tudi on podpisati, izjavil, da si bode stvar še par dni premislil. Rekel je tudi, da bode pravila pokazal liberalcem — ter si jih je v ta namen prepisal.

Tako se je končal sestanek 31. januarja. Vse se je vršilo strogo korektno po parlamentarnem običaju.

Takoj po tem sestanku je naznanil dr. Šusteršič provizorno konstituiranje »Slovanskega centra« dr. Ivčeviću in Biankiniju — prvemu za narodno, drugemu za pravaško hrvatsko stranko. Opozoril ju je izrecno, da je tole provizori-rij, da je pripravljen s hrvatskima stran-

kama pogajati se za fuzijo, da ni nobena točka programa in tudi ne ime kluba nespremenljivo — in da se bode konstituiranje kluba izvršilo šele po zaželeni fuziji s Hrvati. Ivčević in Biankini sta odgovorila, da se bodejo Hrvati skupno posvetovali o položaju.

Tuditega dejstva ninajti v dr. Plojevem spisu!

Hrvatje niso dr. Šusteršiču dali nobenega odgovora. Dr. Šusteršič je nalašč čakal s konstituiranjem »Slovanskega centra« — Ploj, Robič in Hrvatje pa so z liberalci vred hiteli, konstituirati se kot »hrvatsko-slovenski klub«. Oficijelno naznanilo o konstituiranju tega kluba je bil edini odgovor, kojega je prejel dr. Šusteršič od Hrvatov. Potem šele se je konstituiral tudi »Slovanski centrum«. Položaj je torej ravno nasproten, nego ga slikata Robič in Ploj. Najpred so se konstituirali Hrvatje in liberalci z Robičem in Plojem — potem šele se je konstituiral »Slovanski centrum«.

Konstituiranje hrvatsko-slovenskega kluba z liberalci je ustvarilo nepremostljiv prepad in zaprečilo osnivanje močnega slovanskega kluba.

To je resnica in nič drugega! Kedor kaj drugaga trdi, ta zavija, laže — ali pa je v obžalovanja vredni zmoti.

Succes vsega je: Robič in Ploj nista imela pred očmi sloge in jedinstvi slovenskih poslancev — ker potem bi šla tje, kjer je večina Slovencev in kjer sta tudi ostala dva štajerska Slovenca. Imela sta marveč pred očmi jedini smoter: pomagati liberalnim mestnim poslancem iz Kranjske. Ali so ju njuni kmetjski volivci zaradi tega poslali na Dunaj? Ali so se duhovniki radi tega borili za ta dva gospoda, da pomagata dr. Tavčarju iz zagate? Da rešita Tavčarja politične onemoglosti?

Mi smo s tem izpolnili svojo časnikarsko dolžnost. Naslikali smo stvari, kakršne so. Pri nas na Kranjskem vlada popolna jasnost. Ni ga človeka, ki je oddal svoj glas za katoliško-narodnega kandidata — ki bi ne odobral postopanja naših poslancev. Še več: Gorje našim poslancem, če bi bili drugače postopali. Nikdar več bi se ne smeli pokazati mej našim narodom. Zadel bi jih najostrejša ljudska obsodba. Ljudstvo bi jih imelo za izdajice in bi ž njimi — obračunalo. Za kranjski narod nam ni trebalo v zadevi pisati niti črtice več. Storili smo to le kot jedini vseslovenski katoliški dnevnik. Usoda izvenkranjskih Slovencev nas ravno tako zanima kakor naša lastna stvar. Glasilo celokupnega katoliškega slovenskega ljudstva smo — zato smo pisali ta članek za izvenkranjsko slovensko javnost, v kolikor je krščanskega mišljenja.

Razmere so popolnoma razjasnjene — nihče ne more več biti v dvomu, za kaj da se gre. Caveant consules!

„Senzacijonelno razkritje.“

Prejeli smo sledeči dopis:

Včerajšnji »Slov. Nar.« prinaša pod naslovom »nepotrebna indignacija« na uvodnem mestu sledečo novico: »Ko je bil g. P. Končnik imenovan dež. šolskim nadzornikom za Kranjsko in je vsled tega zavladelo veliko ogorčenje, kateremu je »Sl. Narod« dal opravičeno izraz, kajti to je pravo zasmehovanje Slovencev, da so dali moža, ki je ves čas delal zoper Slovence, celo v njih središče, tedaj je dr. Šusteršič ob priliki svojega lazenja okoli dr. Koerberja istemu pravil, da je »Narodov« članek prazna stvar in da med Slovenci ni ogorčenja radi Končnikovega imenovanja. — To je faktum in to je čul iz ust dr. Koerberja samega neki jako odličen mož.“

»Slov. Narod« imenuje to novico »senzacijaonelno razkritje« in pravi, da mu je do-

šlo od jednega »najzaslužnejših spoduje-štajerskih Slovencev.«

Izjavljam, da je cela ta vest ravno tako zlagana, kakor ona glede imenovanja profesorja Profta, kojoj sem zavrnil v svoji izjavi z dne 14. t. m.

Resnica je, da jaz nisem z dr. Koerberjem nikdar niti besedice govoril o Končniku ali pa o kakem »Narodov« članku.

Onega »odličnega moža« pa (ako sploh eksistira!), ki je baje od »Naroda« navedeni »faktum« slišal iz ust dr. Koerberja, pozivljem, da naj se oglasi, ker mu potem povem v obraz, da je čisto navaden podel lažnik! Ravno takega navadnega lažnjivega liberalca imenujem tudi tistega »najzaslužnejšega spodnještajerskega Slovenca«, ki je to novotendenčno laž poslal »Slov. Narodu« — če si je ni »Slovenski Narod« po stari navadi sam izmislil.

V ravno istem članku pripoveduje »Sl. Narod«, da je minister Hartel opravičeval imenovanje Profta s tem, »dass Proft gerade von slovenischer Seite als bewährter Schulmann, der sich in Laibach allgemeiner Beliebtheit erfreut, empfohlen wurde,“ in summiči mene, da sem s to »slovenische Seite« v kaki dotiki ali celo z njo identičen.

Meni je znano, da se je minister Hartel res na tak način opravičeval in sicer v pismu, katero je pisal poslancu vitezu Berksu, kateri je to pismo izročil odličnim Celjanom, če se ne motim, dr. Dečkotu in dr. Sernecu. Izvedel sem pa tudi, da je ona »slovenische Seite« neki štajerski gospod, kojega jaz osebno ne poznam, ki pa je, kakor se mi pripoveduje, v prijateljskih odnosajih s poslancem Robičem.

Iz predstojećih novih slučajev naj štajerski somišljeniki zopet sprevidijo, da njihovi liberalci niso niti za las boljši, nego naši kranjski liberalni sodeželani.

V Ljubljani, dne 19. svečana 1901.

Dr. Ivan Šusteršič.

Nemiri v Španiji.

Vsi listi so polni poročil o nemirih po španskih mestih. Množice razsajajo po ulicah, napadajo samostane — v prvi vrsti jezuitske in uredništva katoliških listov. Nekateri samostane so morali menihi že zapustiti in druhal je zapuščena poslopja zažgala. Policija si sicer prizadeva delati mir in red, pa se jej slabo sponaša, ker nima pravega poguma, oziroma ker nima od zgoraj povelja bolj odločno nastopati.

Kaj pa je dalo povod tem nemirum in napadom?

Povod so s trte zvilni in je po pisanju listov tale: Neka ženska po imenu Adela Ubao je stopila v samostan »služabnic presvetega Srca Jezusovega«. Njeni stariši s tem niso bili zadovoljni, zahtevali so od nje, naj se vrne nazaj v domačo hišo. Ker jim Adela ni storila po volji, so stariši napeli tožbo proti samostanu, da naj izroči Adelo nazaj v roke starišev. V prvi in drugi instanci so stariši propadli s svojo zahtevo, ker so bili sodniki tega mnjenja, da si sme taka ženska poljubno izbirati poklic a pri najvišjem sodnem dvoru se je stvar zasukala. Advokat Salmerov je bil tako srečen, da je sodnike prepričal, da stopiti v samostan ni nikakoršen poklic, zato smejo stariši opravičeno dekle zahtevati nazaj. Kasacijski dvor je to mnenje sprejel za svoje in razsodil, da se mora Adela vrniti nazaj v domačo hišo. Jeli ta razsodba vtemeljena v španskem pravu ali ne, o tem ne govorimo; s splošno človeškega stališča se ne da zagovarjati, vendar je po razglasenju te razsodbe zaglalo liberalno časopisje po vsem svetu strašen krik o groznem nasilstvu, katero trpi ljudstvo od cerkve in njenih organov.

Kdo dela silo?

Adele ni nikdo silil, naj stopi v samostan in naj si izvoli redovni poklic; storila je ta korak v polni starosti — Adela ima že 24 let, in po dolgem hladnem prevdanku. Po naturnem in božjem pravu pa je vsak človek popolnoma prost in neodvisen pri zbiranju svojega poklica zato, ker je na tem, če si izbere pravi poklic, ležeča vsa sreča za njegovo častno in večno življenje.

Cerkveno pravo, ki sicer varuje človeka pred vsakim nepremišljenim korakom v važnih zadevah, je tudi redovnih obljub veljavnost navezalo na razne pogoje, kakor na pr. da mora imeti oseba vsaj 16 let, da mora vsaj eno leto biti na poskušnji ali v noviciatu; da med tem časom sme, kadar hoče, prosta vrniti se na svoj dom in vse, ker je prinesla seboj v samostan, se jej mora povrtni brez ugovora. Tako so zavezani samostanski predstojniki pod ostrimi cerkvenimi kaznimi.

Kakor pa cerkev varuje človekovo prostost nasproti redu in samostanu, tako jo brani tudi nasproti svetu.

Pri izbiranju svojega poklica je vsak človek neodvisen; prav je sicer, da posluša svete svojih starišev ali predstojnikov, vendar pa ni dolžan jih spolniti. Kdorkoli človeka moti pri tem delu, se pregreši zoper naravno in božje pravo, zato so španski sodniki v 1. in 2. instanci čisto prav sodili ko so zahtevo starišev odbili; oni sodniki v zadnji instanci pa so šli na lim nekemu zvitemu advokatu, ki meni, da »redovni poklic« ni »noben poklic«.

Kaj pa jezuiti?

Jezuiti so prišli slučajno v zvezo s to pravdo. Imeli so misijon in k misijonskim pridigam je hodila tudi Adela. Kakor skoro vsi udeleženci misijona je tudi ona opravila dolgo spoved pri enem misijonarju, kateri jej je povedal isto, kar bi bil storil vsak drug spovednik, da je pri izbiranju svojega poklica neodvisna, ako čuti v sebi poklic za redovni stan, temu poklicu slediti brez ozira na želje starišev.

Seveda liberalni listi to vse zavijajo po svoje, ker spovednik ne more vsled spovedne molčečnosti ničesar popraviti; da to dopušča državna oblast v Španiji in drugod, je žalostno znamenje da ne spoznajo ali nočejo spoznati eminentne važnosti te božje ustanove.

Zato torej, ker je bila Adela na jezuitskem misijonu, gre vihar zoper jezuite v prvi vrsti.

Vendar je bil to le prvi stadij teh nemirov, zdaj dobivajo že odločno republikanski značaj.

Zakaj se pa liberalci tako potegujejo za to Adelo?

Pravijo, da je silno bogata, in so nevošljivi, da bi kaj dala za dobre namene. Ko bi se bila zapisala k prostozidarjem in za »humanitarne namene« dala ves svoj denar in še povrh zastavila svoje obleke, bi bila pa pametna in hvalo bi jej peli vsi ti bratje po celem svetu.

Politični pregled.

V Ljubljani, 19. februarja.

Poslanska zbornica.

Jutri je v parlamentu kritičen dan prve vrste. Na dnevnem redu je predvsem vprašanje o nenemskih vlogah in cenzurni pravici predsednika. Prvi del je pri predsedništvu že nekako rešen, ne tako pa drugi. Predsednik zahteva, da se o tej stvari sploh več ne razpravlja in naj z drugo besedo ostane pri volji predsednika. Temu bo gotovo ugovarjala velika večina poslancev, ker če ostane pri prosti odločitvi predsednika, bodo interpelacije vedno pristrižene in se ničesar ne bo moglo več spraviti v javnost. Konečno so pa na vrsti nujni predlogi in vladne predloge.

Volitev v Parizu.

V nedeljo se je vršila dopolnilna volitev v prvem pariškem okraju. Voliti je bilo jednega člana v poslansko zbornico mesto ministra za javna dela, Baudina, ki je odložil mandat. Vršila se je sedaj prav za prav ožja volitev mej ant semitom Maks Regisom

in socializmom Alleanjem. Ta je dobil 4255, prvi pa 3347 glasov. Izvoljen je torej socialist. Kako neodvisen je ta socialistički poslanec, je najbolji dokaz to, da je zanj deloval ves židovski aparat, od največjega kapitalista do zadnjega krošnjarja. Veselje v židovskem taboru je sedaj nepopisno in pravijo, da je s tem poražena „Ligue de la patrie française“, katere vodita Lemaître in François Coppée. Seveda je ravno nasprotno resnica, ker ta okraj tudi dosedaj ni bil v rokah antisemitov, obratno je pa sedaj, kakor je razvidno iz števila glasov, znatno napredovala antisemitska stvar.

Razmere v Španiji

so se nakrat izredno poostrele. Sedanja Azcaragova vlada je popolno brez moči, ker nima na svoji strani niti višjega vojaštva, in torej ni čudno, če se bo umaknila drugim močem. Sprva protijezuitsko gibanje se je premenilo v republikansko. Celi državni stroj je v veliki nevarnosti, ako ne pride na krmilo državne ladije močna vlada. Proti poroki asturske princezinje se oglašajo vedno več krogov, ker je sklenila nekak morganatičen zakon, a se ni ob enem odpovedala prestolu, do katerega ima ob eventualni smrti mladega kralja izključno pravico. Mej vojaštvom je baje na čelu republikanskemu gibanju znani general Weyler, ki je sedaj postal guverner mesta Madrida. Ta naravnost oboja dosedanje vladno postopanje in je mej drugim posebno odločen nasprotnik razglašenege obsednega stanja. Kako se stvari pozneje razvije, seveda nihče ne more napovedati. Gotovo je le to, da se mora umakniti sedanja vlada in da bo poskušal svojo srečo bivši ministerski predsednik Silveira.

Položaj v Južni Afriki

je sedaj precej nejasen. Večji del burske armade se nahaja že v kapski koloniji in so se mnogi posamni oddelki že združili z Dewetom, ki se nahaja sedaj v bližini važne železniške zveze pri De Aaru. Iz korakov, ki jih je storil lord Kitchener, je posneti, da smatrajo Angleži Dewetov poskus za zelo nevaren, ker ako se pravočasno združijo vsi burski oddelki v kapski koloniji, bo nastala armada, kateri Angleži ne bodo zlepa kos. Umevno je torej, da si Angleži na vso moč prizadevajo, onemogočiti burski načrt in osamiti ter ujeti Deweta z njegovim oddelkom. Bojev je imel Dewet v kapski koloniji že precej, a se je vselej srečno izognil nastavljeni pasti. Vedno mu pa bržkone to ne bo mogoče, ker prihajajo s severa nove angleške čete. „Daily Mail“ ve že poročati iz gotovega vira, da se Dewet nahaja v škripih, iz katerih se ne more več rešiti. Po tem poročilu bi bil Dewet torej že obkoljen. Ako se to uresniči, bo seveda burska stvar na jugu dokaj trpela, a zboljšale bi se objednane razmere na severozahodu, kjer razpolagajo Buri še z veliko močjo. Zatorej še tudi ni misliti, da bi bila z Dewetovim padcem končana angleško-burska vojska.

Dopisi

S Prema 17. febr. Lažnjivi „Slov. Nar.“ je priobčil v 36. št. neosnovan napad na gg. duhovnika naše župnije. Kako je dopis lažnjiv, je najboljši dokaz to, da se gdnca poštna upraviteljica zabave niti ni udeležila, ker je bila pri svojem poslu. Sicer pa najbolj odgovarja sledeča izjava:

Na surovi, skozi in skozi lažnjivi, in za našo občino skrajno žaljivi dopis, ki polni predale „Narodove“ v št. 36, v katerem sta na podli način poleg drugih spoštovanja vrednih oseb napadena tudi vzorna naša duhovnika č. gg. župnik in kaplan, odgovarjamo podpisani občinski možje samo sledeče:

Dokler bodo naše duhovnike blatili v „Narodu“ taki možje, kakoršni so naročniki in bralci „Naroda“ in „Rodoljuba“ v vseh naše župnije, bo to vedno dobro znamenje, da so oni pravi, za vsako resnico vneti duhovniki. — Bog ne daj, da bi le enega hvallili v „Narodu“ — ker duhovnik, ki bi malomarno dopustil, da vi enako volkovom begate in trgate neizkušene ovčice, kakoršnega zahtevate vi, ne bi bil pravi pastir, ampak nevredni najemnik. Mi pa, ko vidimo, da imamo v naši sredini duhovne, ki z besedo in dejanjem delajo za naš čast in večni blagor, smo Bogu in prezv. g. knezo-

škofu za nje hvaležni, in neomajano je naše spoštovanje do njih. To pa peče vas, ki ste na potu v brezverstvo!

Boli vas poraz pri vseh volitvah, zato si v svoji zmedenosti in poparjenosti niste vedeli pomagati drugače, kakor da očitate nam in našim duhovnikom to, kar ste v svoji samopašnosti in objestnosti delali sami. — Dokažite nam, „Narodov“ zapisnik, kdaj so naši duhovniki prirejali ples in sami plesali; dokažite nam, kdaj je poštna upraviteljica, ki je vedno točna v svojem poklicu, plesala z duhovniki; dokažite, pred katerimi volitvami se je molil v cerkvi sv. križev pot in kdaj se je raz prižnice nedostojno agitiralo. — Dokažite dalje, kdo je pri namišljeni molitvi za srečen izid volitve v cerkvi omedlel. — Dokler tega ne storite, kličemo vam pred celim svetom, da ste podli lažnjivec!!

Da pogoreli ste vi, ki ste z malo peščico nas vrednih pristašev hoteli strahovati nas ogromno večino. Zvito ste razpredli zanjke in mreže, porabili najpodlejša sredstva — saj so nam vsa znana — in že ste se radovali v svesti si gotove zmage, da vam ni vlač. g. kaplan z dostojno odločnostjo v pravem času prekrižal računov. Zato sedaj surovo napadate g. kaplana, ko vendar pri nas vsak otrok vé, da je njegovo obnašanje bilo vedno dostojno in je splošno znana njegova gorečnost za vse dobro. Da, slovesno izjavljamo, da takega duhovnika, kakor je on, je ravno v sedanjih časih potrebovala naša župnija, zato smo pa sklenili v imenu cele fare prositi mil. g. knezoškofa, da naj ga poleg velezaslužnega g. župnika pusti še nadalje pri nas.

To bo primeren odgovor na vaše podle napade na njegovo osebo.

Dobro vemo, kdo se skriva za tistim „jednim v imenu mnogih“, njemu pa tu ne odgovarjamo, ker stvarni odgovor bo dobil kmalo na primernem mestu, saj tako vemo, do prej pri nas reda in miru ne bo.

Prema, 16. febr. 1901.

Janez Cvetan, župan obč. Smerje. Anton Šprohar, svetovalec, Janez Dovgan, župan premski, Janez Frank, Janez Valenčič, Anton Frank, svetovalci, Janez Šircel, Jož. Gerl, odborniki.

Iz Postojne, 8. febr. To pa vendar ni bilo pričakovati, da bodo ti ljudje še toliko nesramni in odgovarjali na popis svečanega pogreba v bolnici umrlega reveža, ko imajo oni ravno največ vzroka lepo tiho biti, da se njih umazana, »krščarska usmiljenost« do revežev še bolj v javnost ne spravlja, tako jadikuje »Narodov« sotrudnik iz Postojne v »Sl. Narodu« od 5. t. m.

Torej varali ste se! Menili ste, da imate Vi pravico laži trositi med svet, a da ne sme nihče Vaših lažij dokazati pred svetom. To presenečenje Vam vznemirja živce! No, te potolažite se, sčasoma se boste že tudi tega privadili.

Po Vaših dopisih soditi se dokaj zavzemate za reveže, pa le za mrtve. G. dopisnik, mrtvi reveži so že preskrbljeni. Oni ne potrebujejo nič več Vašega usmiljenja, razun molitve, če hočete kaj moliti za-nje.

Kaj pa živi reveži, ali Vam niso ti kar nič pri srcu? Stopite, stopite med nje in poslušajte, čez koga se oni pritožujejo, ali čez umazano »usmiljenost« dekanovo, ali pa čez nekega družega, ki jim zadržuje miloščino, koja je shranjena v blagajni in jim je bilo objavljeno, da se jim izplača v jeseni? Za te so potegnile, da Vam bodo hvaležni.

»Vsakemu je predobro znana njih požrešna usmiljenost; v prvi vrsti je denar, potem pride šele pobožnost, seveda dobro plačana, zastoj ne store ti gospodje nobene koraka«. Gosp. dopisnik ta stavek ste gotovo večkrat brali v »Narodu«, pa ste si ga zapomnili. Ali mar mislite, da pride vsak čevljev na vsako nogo prav? Tudi čevlji na kveder morajo biti ukrojeni po nogi. — Odkar je sedanji dekan v Postojni, se je tu obhajala le ena izredna pobožnost, namreč sv. misijon, od 29. sept. do 7. okt. 1900. Kako ste jo plačali? Dekan ni prošil za to pobožnost niti vinarja, ni pustil tudi s škralbico po cerkvi poberati, da še celo toliko »požrešna« je bil, da ni sprejel daru, ki so mu ga na skrivaj ponujali. Ali ni to

res strahovito umazana požrešnost? Gosp. dopisnik, ako dokažete, da je vsa tista »nepregledna« množica, ki je spremljevala Vašega junaka k večnemu počitku, zložila le en sam vinar, ter ga oddala dekanu v pokritje stroškov za sv. misijon, potem smete pisati o dobro plačani pobožnosti. Dotlej pa ste in ostanete nesramni klevetnik.

III. kongres slov. novinarjev.

Češki permanentni odbor za obdržavanje kongresa slovanskih novinarjev v habsburški monarhiji zaključil je, da se bo to leto, o Veliki noči, dne 8. aprila in sledečih dnuj obdržaval III. kongres slovanskih novinarjev v mestu Dubrovniku.

Na pokorno podpisane pala je — po odredbi II. kongresa obdrževanega v Krakovu l. 1899 — težka naloga, da uredi vse, kar je potrebno za seziv III. kongresa.

Na kongres imajo pristop vsi novinarji, koji aktivno sodelujejo v kaki redakciji slovanskih političkih časopisov v monarhiji.

Naznanilo, da pristopijo kakor udeležniki, naj se javi podpisanemu najkasneje do 8. marca t. l.

Oni člani uredništva, koji žele na kongresu govoriti o kaki resoluciji, naj izvolijo z naznanilom resolucije, prijaviti se najkasneje do 15. marca.

Učinjeni so koraki, da člani kongresa dobijo brezplačne vozne karte na parobrodu, od Reke do Dubrovnika in nazaj. Brezplačne karte za vožnjo na železnici ima prisrbiti vsako uredništvo za svoje člane.

Določen je odhod iz Reke na dan 5. aprila ob pol 10. uri dopoldne s parobrodom »Ugarsko-hrvatskega parobrodarskega društva«, a prihod v Dubrovnik 6. aprila ob pol 8. uri dopoldne.

Odhod iz Dubrovnika je določen na dan 10. aprila ob 8. uri na večer, povratek na Reko 11. aprila ob pol 4. uri dopoldne.

Po želji češkega odbora sprejet je predlog, da se, v deželah zakonom dopuščenim, pripuste, s posebnimi vstopnicami, kot gosti na kongres tudi člani, koji niso novinarji, ugledne osebnosti, koje se politički, literarno ali drugače v javnem življenju odlikujejo neizključivši ni gospe ni gospodičine.

Sklicatelji III. kongresa slovanskih novinarjev habsburške monarhije goje čvrsto nado, da bode III. kongres dostojen onega stališča, kateremu so poverjene tudi odlične naloge v političkem in v socialnem življenju naroda.

V Zagrebu, meseca febr. 1901.

Dr. Mazzura.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 19. februarja.

Vodstvo katol.-narodne stranke

je v svoji sinočnji seji soglasno izjavilo, da vstrajajoč pri sklepu od 26. januarja t. l. popolnoma soglašajo s postopanjem katoliško-narodne delegacije v državnem zboru ter pričakuje, da bo na istem stališču vstrajala tudi naprej. Hkrati izreka vodstvo stranke, z ogorčenostjo zavračajoč ostudne napade na osebo na čelnika »Slovanskega centra« g. dr. I. Šusteršiča, le temusvojo zahvalo in popolno zaupanje.

Naši poslanci. Politično društvo »Sava« je v svoji seji v nedeljo dne 17. svečana sklenilo resolucijo, v kateri obžaluje razpor med državnoborskimi poslanci na Dunaju in odobrava postopanje poslancev Žičkarja in viteza Berkša, ker sta stopila v »Slovanski centum«.

Etbin Kristan obsojen. Včeraj se je Etbinu Kristanu slaba godila. Sodišče je razpravljalo o znanem njegovem govoru proti g. Gutmanu, inspektorju tukajšnje južne železnice. O tem govoru smo poročali tudi mi, zato se nam nepotrebno zdi še jedenkrat ponavljati vse psovke, katere je Kristan namestu dokazov nagromadil g. Gutmanu. Včeraj je Kristan večkrat dejal, da bi bilo neumno, ko bi rabil take izraze, pravil je, da tako nelogično ne govori. Na vsak način je hotel, da bi priče imele stenografični zapisnik nje-

govnega govora. Priče so se kljub temu dobro spominjale vseh psovok, in nato je izjavil Kristan, da mu je nemogoče se braniti in nemogoče dokazati resnico. Ker je torej Kristan neresnico govoril, bil je v pouk, da se bo v prihodnje ogibal psovok v svojih govorih, obsojen na 80 K globe oziroma 8 dni zapor.

Napadi na osebo dr. Šusteršiča so sedaj tisto orožje, s katerim se boré liberalci. To je stara liberalna zvijača. Če zoper načela ne morejo ruti, pa napadajo osebo. Če pa s kakim podtikanjem ne prodró, so pa tudi toliko pošteni, da ga krepko utaje. Dr. Šusteršič je dal v „Slovenec“ izjavo, da to ni res, kar se na Štajerskem trosi, da je on ministerskemu predsedniku rekel glede imenovanja Proftovega: „Slovinci se bodo že pomirili.“ Liberalci so takoj, ko so videli, da s tem podtikanjem več ne gre, v „Narodu“ izjavili, da tega niso podtikali, ampak da si je dr. Šusteršič to le izmislil, ter seveda pristavili psovke: „Šusteršič vedno komedijant“, „komedijantska natura“, „volilci analfabeti“, „nesmrtno blamiral“, „trivijalen komedijant“ itd., kakor je navada pri liberalcih. A mi smo poučeni, da so „Narodovci“ res s tem podtikanjem delovali, in da je še celo dr. Dečko na zaupnem shodu v Mariboru ponovil isto očitanje. Ali je to dostojno? Ali je to poštena politika? Proti takim mahinacijam se morajo boriti naši poslanci!

Iz brežiškega okraja. V št. 39. z dne 16. t. m. je „Slovenec“ naznanil, da je dovoljeno izvažati živino iz brežiškega okraja, kar do zdaj ni bilo dovoljeno. Ta stvar potrebuje sledečega pojasnila. Ne živino sploh, temveč le svinje je bilo prepovedano izvažati iz brežiškega okrajnega glavarstva v Trst in Primorje, akoravno že od meseca marca 1900 ni bilo zaslediti nijednega slučajja, da je kakšna svinja zbolela za kugo v tem okraju. To je bil hud, a nepotreben udarec za ves okraj! Zato je izročil poslanec gospod J. Žičkar ministerskemu predsedniku prošnjo, naj se prepoved odpravi. Dr. Körber je v dveh dneh ugodil tej prošnji.

Odlikovanje. Kapiteljski kor novo-meški je te dni doletelo izvanredno odlikovanje, ki zadene v prvi vrsti mil. g. prošta dr. Elberta, ker na vso moč skrbi za kor kapiteljske cerkve, pa tudi g. Ign. Hladnika, pečovodja kapiteljskega kora, ki vodi petje in glasbo z veliko vnemo in spretnostjo. — C. kr. dvorni kapelnik Rudolf Bibl komponiral je v spomin rajne cesarice Elizabete instrumentalen »Requiem«. C. kr. min. za nauk in bogoč. tje je potom deželne vlade poslalo k. šk. ordinarijatu dva iztisa tega »Requiem«, nakupljena iz osebnega zaklada Nj. Velikanstva, ki naj se podarita cerkvam, katerih pevski in instrumentalni zbor je zmožen ta »Requiem« proizvajati. Enega teh dveh iztisov je kn. šk. ordinarijat naklonil koru kapiteljske cerkve v Novem mestu, ki je zares dostikrat pokazal svojo zmožnost s proizvajanjem najlepših in najtežjih glasbenih proizvodov. Kdor ne veruje, pridi se prepričati!

Javno predavanje v veliki dvorani »Katoliškega Doma« bode prihodnji četrtek dne 21. februarja točno ob 7/8 uri. Predaval bode č. g. Plčnik o spiritizmu in magnetizmu. Vstop je dovoljen vsakemu.

Umrli je v Trstu nagle smrti urednik uradnega lista »Osservatore triestino« gospod Fran Pagani. Bil je nekaj časa tudi urednik »Mattina«. — V Trstu je umrla hčerka c. kr. carinskega kontrolorja Frana Štreklja gdn. Olga Štrekelj.

Prebivalstva na Kranjskem je po najnovejšem štetju 505.664 oseb. l. 1890 jih je bilo 498.958 torej je naraščaj samo za 6706 oseb! Ker smo na Kranjskem prekoračili pol milijona, imamo pravico zahtevati še jednega poslanca v peti skupini. Naj naši poslanci praveččasno na to mislijo! Hiš je na Kranjskem 87.284.

Naši delavci pri delu. Slovensko delavsko stavbino društvo v Ljubljani stopi 3. marca pred svoje člane s poročilom o delovanju v preteklem tretjem poslovnem letu. Naloga društva, ki nima na razpolago denarnih sredstev, ni bila lahka. Toda vkljub temu smemo na pretečeno leto zreti z nekakim ponosom. Lani je postavilo društvo 21 hiš, katere je oddalo svojim članom v

porabo. Društvo je dosedaj dozidalo vsega skupaj 56 hiš v vrednosti 254.000 kron. Poleg tega ima društvo dvojne prostornih stavbišč, na katerih se bode lahko postavilo še mnogo hiš. Društvo je zidalo z malo izjemo v lastni upravi, s tem se je omogočilo, postaviti hiše po izredno nizkih svotah. Denarna sredstva je dobivalo društvo pri domačih denarnih zavodih in pa po vplačilih članov. Deželni zbor je dovolil 470 K podpore za upravne stroške. Društvo šteje sedaj 112 članov. Zanimanje za društvo vkljub vsej protagitaciji vidno raste, ne le samo med delavci, temveč tudi pri drugih stanovih. Iz zadružne bilance posnamemo sledeče številke. Prometa je imelo društvo 275.737 60 kron, pravo zadružno imetje ozir. inventar znaša 21.828 86 K, zadružne tirjatve 185 463 41 kron, naprej plačane obresti 3185 79 K, deleži rednih članov 981 58, vloge članov na hiše 8336 51, dolgovi 196 381 34, rezervni zaklad 7675 K. Razni obrtniki so zaslužili pri društvu 33.588 80 K, za zemljišče se je plačalo v minulem letu 20.747 24, za stavbeni material 47 712 K.

Zaslužen priznanje. Deželna vlada kranjska je izrazila priznanje ravnatelju kmetijsko kemičnega poskuševališča g. dr. Ernst Kramarju za njegovo zaslužno strokovno delovanje.

Ponesrečen ženin. Fran Klopčič iz Aržiš je šel v Zabreznik po balo svoje neveste ter je vzel seboj dinamitno patrono, da jo mej potom izstrelji. Patrona se je mej potom vnela ter Klopčiču odtrgala dva prsta.

Mariborsko županstvo je na mnoge „prošnje“ vendar zopet prevzel bivši župan Aleksander Nagy.

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru že pridno razpošilja „Drugi del“ Razlage novega velikega katekizma, spisal in založil dr. Ivan Križanič, kanonik sen. lavatinski, profesor pastirne.

Letošnji vojaški nabori za celjski dopolnilni okraj št. 87 se vršijo sledeče dneve: Ptuj, (mesto) dne 18. sušca, ptujska okolica 19., 20., 21., 22., 23., 24., 25. in 26., Rogatec 27. in 28., Šmarje 29. in 30. sušca. Kozje 1., 2. in 3. aprila. Brežice 9. in 10. aprila. Celje (mesto) 13. aprila. Celjska okolica 14.—20. aprila. Marenberg 22. in 23. aprila. Slov. Gradec 24. in 25. aprila. Šoštanj 26. in 27. aprila, Ormož 29. in 30. aprila, Ljutomer 1. in 2. maja, Gor. Radgona 3. in 4. maja, Konjice 6. in 7., Vransko 8. in 9. maja, Mozirje 10. in 11.

Ljubljanske novice. Veroizpovedanja v Ljubljani. V Ljubljani je 36.547 ljudi katol. vere, 159 evangeljske augsburške konfesije, 77 evangeljske helvetske konfesije, 95 Izraelitov, 34 Grkov, 12 unijatov, 8 jih je brez vere, 1 Anglikanec, 1 Armenec unijat. — Nemški gledališče v Ljubljani boede tudi prihodnje leto vodil ravn. Wolf. — Srčna kap je zadela danes jutraj v hotelu „Lloyd“ dr. Jacobija, bivšega zobozdravnika v Ljubljani in sedanjega posestnika v Radečah pri Zidanem mostu. G. Jacobi je bil takoj mrt. G. dr. Jacobi je hotel vstopiti kot volonter v tuk. dež. bolnico in potem prositi za službo zdravnika pri avstrijskem „Lloydu“. — Aretiran je bil včeraj v Ljubljani Franc Mehle iz Grosuplja. Zasleduje ga sodišče v Celovcu radi javnega nasilstva. — Hajlanje mu je pomagalo. Ljubljancan Fran Goltsch, obč. svetnik graški, je postal skriptor štajarske dež. knjižnice v Gradcu. — Kokoši bodo imele mir. Kakor znano, si je nek zvit tat v Ljubljani letošnji predpust boljšal s tem, da je jako veliko kokoši pokradel. Zadnji svoj obisk je naredil pri Mekincu pod Golovcem. Policija je aretovala nekega Malija, znanega postopača, ker ve, da imajo živali v Ljubljani in okolici le tedaj mir, kadar Mali sedi pri ričetu.

Potres O potresu minule sobote zvečer smo prejeli še poročila iz Reteč pri Škofji Loki, z Janč, kjer se je dvakrat hudo potreslo, dalje iz Boh. Bistrice, z Roba, kjer se je pojavil potres ob 9. uri 15 min., iz Tržiča (ob 9-10), iz Višnje Gore in sosednjih župnij, ter z Vranskega. Tu se je v višjih prostorih 4—5 krat močno zazibalo in je trajal potres 7 sekund, smer mu je bila od jugozahoda proti severozhodu. V Selcah pri Škofji Loki se je čutil zvečer ob 9. uri 2. min. valovit

okoli 5. sekund trajajoč rahel potres. — V Kamniku in okolici so čutili valovit, s podzemskim bobnenjem spremljan potres ob 9. uri 10 min.

Iz Beljaka 16. febr. Zadnje tri dni smo imeli hud mrz: 13. zj. — 26°, 14. — 20°, 15. — 25° C; danes pa celo — 28° C.

Goriške novice. Državni poslanec dr. Gregorčič je v drž. zboru interpeliral radi kožje paše v Gorenji soški dolini na Primorskem. — Pesnik Simon Gregorčič je v letošnji zimi hudo obolel, a po skrbi g. dr. Fr. Rojica iz Gorice zopet ozdravel. — Kislo grozdje je okusil Andrej Gabršček. Pri volitvah v cestni odbor za goriško okolico je hotel v odbor spraviti svoje pristaše, pa je ostal s svojimi kandidati v precejšnji manjšini. — Pri „Obrtni zadrugi“ v Gorici so se tekom 11 mesecev hranilne vloge za polovico skrčile. — Naglas mrt je doletela v Gorici 60 letno Rusinjo gospo Evgenijo Maksinovič iz Petrograda. Prepeljala se je v Gorico iskat zdravja, a je že po preteku štirih ur umrla vsled srčne hibe. — Razdelitev obč. zemljišč Orehovskih na Cerkljanskem je na najvišjem mestu potrjena po predloženem načrtu zakona. — Trojčke povila je Marijana Mavri v Javoriščici Jesenici v orehovski duhovniji. — Umrla je v Kobaridu gospa Marija Mašera. — Hiša podrla se je v Kneži. Domačini so pokanje začuli ob pravem času in zbežali na cesto, takoj potem pa se je hiša, ki je last Petra Kragelja, podrla z velikim ropotom. — Požar uničil je v Kacljah na Krasu 6 gospodarskih poslopij.

Proti volitvam v Istri je došlo 13 protestov in sicer proti izvolitvi Benatija 6 protestov, proti izvolitvi Rizzija pa 7 protestov.

Ponesrečen vojak. Ime v vojaški telovadnici v Celovcu ponesrečenega vojaka je Alojzij Železnik. Pal je dva metra visoko in si tako pretresel možgane, da je umrl.

V dvoboju ustrelil je v Varaždinu poročnik Kaiser poročnika Stero Stanekoviča.

Narodno gospodarstvo.

Naše mlekarstvo.

Da je gospodarsko stanje našega naroda žalostno, dandanes menda nihče ne taji. Žito ima tako nizke cene, da kmet komaj stroške proizvodnje pokrije. Za enkrat nam pa ni upati izboljšanja razmer, ko Amerika vedno več žita pridela, ki potiskuje cene, da našim ljudem ni mogoče konkurirati. Vsi, ki se zanimajo za narodno gospodarstvo, so že davno spoznali, da se moramo poprijeti umne živinoreje, če si hočemo ustvariti boljšo prihodnost. To je vedno povdarjala tudi km. družba, ki se je za povzdige živinoreje resnično pridobila mnogo aslug.

Naša zemlja je pa premajhna in ljudje pregosto naseljeni, da bi mogli rediti živino le za pitje in klanje, kakor se godi na Ogerskem in v Ameriki; naš poljedelec mora gledati, da mu živina, katere tako ne more posebno veliko imeti, prinese kar največ dobička, kar se v prvi vrsti zgodi s prodajo mleka in mlečnih izdelkov: surovega in kuhane masla ter sira.

Mleko je le na malokaterih krajih mogoče prodati, ker ga ima vsak kmet za domačo potrebo, drugih pa ni v bližini. Navadno domače surovo maslo pa sedaj še v poštev ne pride v trgovini, in če se prodaja, se dobi komaj polovica, kar bi se moglo dobiti za fino centrifugalno čajno maslo. Snovali so torej po naši domovini razne mlekarije in sirarske zadruge, ki so imele namen s skupnimi močmi in modernimi napravami povzdigniti to važno panogo na rodne gospodarstva. Kakor znano, je župnik J. Mesar pri nas vpeljal sirarstvo, ki se je iz Bohinja razširil po Kranjskem in ljudem prineslo mnogo dobička. To je bil mož, uzoren duhovnik, ki je žrtvoval v ta namen vse, čas, denar in zdravje. Tako se je nadaljevalo in sedaj imamo na mnogih krajih mlekarije in sirarne. Število raste, ne tako pa kvaliteta izdelkov.

Ravno v zadnjem času trpi večina sirarn in mlekarij na hudi krizi. Sir se ne more prodati, ker tuji trgovci pravijo, da ne

vzajaj zahtevam trga, surovo maslo se prodaja za največjo težavo po primeroma nizki ceni; neka čudna stagnacija se čuti pri vseh teh družtvih. Tudi liberalne mlekarije so menda od tega zadete, ker se po Notranjskem govori brez preklica, da imajo mlekarije v postonjskem okraju na tisoče zgube. Le tam, kjer je razumnost in odločnost posameznikov postavila izdelovanje na moderno podlago, morejo še shajati, povsod drugod so razmere, ki morajo vzbuditi strah, kaj bo iz tega, če bo šlo tako naprej?

Kje so vzroki tem vznemirljivim pojavom? Šaj imamo lepe dobre pašnike, lepe planine s sočno travo, kakor le malokje, imamo krmo, ki se celo na tujem hvali! Kje so torej vzroki?

Nekaj so ljudje sami krivi. Premalo pazijo na snago in čenje živine, dobre hleve in tudi redno krmljenje. Razen tega poznajo še premalo moč gospodarskega združevanja. Žive in delajo, kakor so delali in živeli dedi pred sto in sto leti. Le tam se da kaj doseči, kjer se ljudem očitno pokaže, da bodo imeli precej dobiček, kar je pa težko pri večjih napravah. Manjka prave podjetnosti in prave požrtvovalnosti. Pa še v taci krajih, kjer je ljudstvo spoznalo svojo korist, se v zadnjem času prav nič ne napreduje v mlekarstvu. Pravih vzrokov sedajne krize nam je torej iskati drugod.

Ljudstvo se samo po sebi, brez zunanjega vpliva ne more izboljšati. Inteligenca, ki je izšla iz naroda, mora biti za narod, to se pravi, vse kar si je prisvojila v duševno last, mora posvetiti ljudstvu, vdihniti mu življenje in je tako poljati do pravega napredka in omike. Brez dobrega poduka in vzgoje ne more ljudstvo nikdar napredovati v nobeni stroki, tudi v gospodarstvu ne. Poduk pa, ki ga naj ljudstvo prejema od inteligence, mora biti res strokoven, ki ljudstvu pokaže pravo pot in ne le gole fraze; mora biti induktiven, ki ljudstvo praktično nauči potrebnega ravnanja.

(Dalje prih.)

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 19. febr. Včeraj in predvčerajšnjim je cesar sprejel v avdijenci min. predsednika Körberja.

Dunaj, 19. februar. Na dnevnem redu jutrajšnje seje so državnozbornske volitve v štiri nove odseke in pa prvo branje vladnih predlog glede investicij, proračuna, vojaških novincev, državne žganjarine, sirotinskih blagajn in kmetijskih zadrug. Vse te predloge so velevažne, in oglasilo se je že do 100 govornikov. A ta teden ni mnogo upanja, da bi se pričelo prvo branje teh predlogov, ker je vloženih nad 20 nujnih predlogov. Ako bode vsak predlagatelj hotel utemeljevati svoj predlog po stari, ne najboljši navadi, potem je ta teden zopet zgubljen.

Dunaj, 19. febr. Jutri bode politično kritičen dan za Avstrijo. Predsednik bo baje umaknil cenzuro, katero je napravil na neki interpelaciji soc. demokratov in pustil interpelacijo v popolni prvotni obliki.

Dunaj, 19. febr. Nemški listi pravijo, da bo vprašanje o čitanju nemških vlog rešeno tako, da se bodo čitale nemški in pa v jeziku, v katerem se bodo vložile, v zapisnik pa pridejo samo v nemškem jeziku.

Dunaj, 19. febr. Delegacije se bodo sklicale meseca aprila.

Pliberk, 19. febr. Ravnokar je pogorela Herbstova lekarna, nadaljno nevarnost za škodljivimi krito mesto preprečila debela snežena odeja.

Gradeo, 19. febr. Tukajšnji liberalni listi poročajo, da se utegne nekaj jezuitov s Francoskega naseliti na Koroškem.

Bolzan, 19. febr. Pri včerajšnji dopolnilni volitvi mesto barona Dipaulija je bil s 134 glasovi izvoljen posestnik Trafoier, somišljenik katol. ljudske stranke. Kršč. soc. župan Klotz je dobil 72 glasov.

Praga, 19. febr. „Prager Tagbl.“ javlja, da bo češki dež. zbor sklican na dan 14. aprila.

Praga, 19. febr. Danes je bila pri dež. odboru deputacija v zadevi stavku-

jočih članov češkega narodnega gledališča. Deputacija je zahtevala, da se gledališki konzorcij odstavi in upravo sprejme dežela. Konzorcij išče novih godcev.

Praga, 19. febr. Češki listi naštevajo dolgo vrsto nujnih predlogov, katere so vložili Čehi. Še-le ko se konča razprava o teh predlogih, pride na vrsto morda prvo branje vladnih predlog, pri katerih bodo Čehi nastopili z 42 govorniki.

Belgrad, 19. febr. Preosnova kabineta se je izvršila na ta način, da je ministerski predsednik zamenjal svoj portfelj za zunanje zadeve z justičnim, prvega pa je prevzel poslanik dr. Vosić. Iz kabineta se ločijo Popović, minister za notranje, pravosodni minister Antonović in trgovinski minister Spasić.

Zofija, 19. febr. Pri zadnji ožji volitvi so prodrl trije somišljeniki Petrova in dva Stambuloveca.

Zofija, 19. februar. Pri ožji volitvi v Geliču je prišlo do boja mej kmeti in orožniki. Ubiti so trije kmetje, pet ranjenih, izmed orožnikov jeden ranjen.

Kolonija, 19. febr. „Köln. Ztg.“ javlja iz Pekina, da namerava grof Waldersee novo ekspedicijo v pokrajino Čili koncem februarja, da se iz nje popolno preženo kitajski vojaki in pospeše mirovna pogajanja.

Neapolj, 19. febr. Vezuv je pričel bljuvati 17. t. m.

Madrid, 19. febr. Pri včerajšnjem ministerskem svetu se je sklenilo, da kabinet v petek poda ostavko. Vse povodom zadnjih nemirov prijete osebe so izpustili iz zapore.

Umrli so:

16. februarja. Rozalija Zavadlan, strojevodja hči, 13 let, Križevniške ulice 9, epilepsia. — Leopoldina Novak, čuvaja hči, 3½ let, Dovožna cesta 2, croup.

V hiralnici:

16. februarja. Ivan Novak, gostac, 91 let, ostarelost.

V bolnišnici:

14. februarja. Fran Šeme, dinar, 70 let, ostarelost.

15. februarja. Ivan Nemec, sladčičar, 57 let, hemiplegia dextra. — Anton Mesesnov, dinar, 39 let, jetika. — Valentin Pogačnik, dinar, 67 let, kap.

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m, srednji zračni tlak 736,0 mm.

	Čas opazovanja	Stanje barmetra v mm.	Temperatura po Celziju	Veterevi	Nebo	Padavina v 24 urah v mm.
18.	9. zveč.	736,2	-7,7	sl. jvzh.	oblač.	
19.	7. jut.	737,4	-9,0	sl. jzh.	oblač.	0,3
	12. popol.	735,7	-5,7	sl. jvzh.		

Srednja včerajšnja temperatura -9,4° normale 0,1°

Cena žitu na dunajski borzi

dné 17. februarja 1901.

Za 50 kilogramov.

Pšenica za pomlad .	K	7,77	do	K	7,78
» za maj junij .	»	7,87	»	»	7,88
» za jesen .	»	7,95	»	»	7,97
Rž za pomlad .	»	7,75	»	»	7,76
» za jesen .	»	7,05	»	»	7,07
Turšica za maj junij .	»	5,57	»	»	5,58
» za julij avg. .	»	5,69	»	»	5,70
Oves za pomlad .	»	6,66	»	»	6,67

Plinati osečki za snaznenje parketnih tal dobé se pri tvrdki **BRATA EBERL v Ljubljani**, Frančiškanske ulice. Vnanja naročila proti povzetju. 223 24 11—8

Na slani ke

vabi

za jutri dné 20. februarja

g. Josip Lorber

v svojo restavracijo „Bierhalle“ v Ljubljani.

Svirala bo godba slav pešpolka átev. 27 kralj Belgijcev. 161 1—1

Dobro namočeno 142 6-1

polenovko

priporoča za celi postni čas

Rudolf Petrič,

trgovina sp. cerije in živil, Valvazorjev trg 6, (Nasproti križevniške cerkve.)

Leopold Tratnik

pasár in srebrar
v Ljubljani, Sv. Petra cesta 27

se priporoča prečastiti duho ščini, cerkvenim predstojništvom in dobrotnikom cerkva v strokovno umetno izdelavo raznovrstnega

cerkvenega orodja,

kakor:

tabernaklje, monštrance, kelihe, svečnike lestence, svetilke itd.

iz zanesljivo najboljšega kovinskega blaga.

V zalogi pa ima mnogo že izgotovljenih, krasnih predmetov.

Stare predmete prenavlja, posreabri in pozlati po najnižji ceni.

Slavnemu občinstvu pa priporoča lastne izdelke in veliko zalogo električnih svetilk v raznih oblikah, prenareja tudi stare svetilke v uporabo električne razsvetljave. — Postrežba zanesljivo točna, cene nizke. 133 30—3

Služba organista in cerkvenika

na Jesenicah na Gorenjskem se odda. Nastop 15. aprila. Plača 1100 kron.

Župni urad Jesenice, dne 15. febr. 1901. 139 5—3

Polenovka (Stockfisch)

po pristno kapucinskem načinu na močena, dobiva se po najnižji ceni pri

T. Mencinger-ju 160 10—1
v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 44.

Mladeniški cvet.

Dijaški molitvenik.

Flos juvenilis

Libellus precum in usum studiosae juventutis priporoča

prodajalnica kat. tiskovnega društva (H. Ničman.)

Cena eksemplaru v platno vezanemu 2 K 20 h. v usnji z rdečo obrezo 2 K 60 h. Po pošti 20 h. več.

Razglas.

Podpisani mestni magistrat mladeničem rojenim leta 1878, 1879, 1880. in 1882., kateri stopijo letos v vojaško, odnosno črnovojniško dobo, naznanja:

1. da se bo

26. t. m. ob 9. uri dopoldne vršilo žrebanje

v smislu § 32. vojnega zakonika I. del, pri tukajšnjem uradu v pisarni vojaškega referenta. To žrebanje, h kateremu ima vsako pristop, velja za one mladeniče, ki izpolnijo letos 21. leto (rojstveno leto 1880) in torej letos pridejo prvič k naboru;

2. da so od 18. do 25. t. m. v uradnih urah imeniki onih mladeničev, kateri pridejo letos k naboru, pri tukajšnjem uradu, v pisarni vojaškega referenta, vsakemu na ogled. Kdor opazi kak pogrešek, napačen vpis, ali ima pomislek proti zaprosenim ugodnostim ali proti prošnjam za nabor v kraju, kjer prosilec biva, naj to pismeno ali ustno naznani tukajšnjemu uradu;

3. da so od 18. do 25. t. m., v navadnih uradnih urah pri tukajšnjem uradu, v pisarni vojaškega referenta, imeniki domačih in tujih, leta 1882. rojenih, z letošnjim letom v črno vojno stopivših mladeničev na ogled. Pogreški in nedostaki naj se pismeno ali ustno naznanijo tukajšnjemu uradu.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane, dne 10. februarja 1901.

VABILO na

OBČNI ZBOR

hranilnice in posojilnice v Gorjah, ki se bode vršil

v nedeljo dne 10. marca 1901 ob 3. uri popoldne v posojilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo računskih pregledovalcev.
3. Volitev načelstva, računskega pregledovalca in nj. ga. namestnika.
4. Razni nasveti.

V Gorjah, dne 9. febr. 1901.

163 1—1 Načelstvo.

Vožnjekarte in tovorni listi

AMERIKO.

Kraljevi belgijski poštni parnik

Red Star Linie iz Antverpna naravnost v

Novi Jork in Filadelfijo.

Koncesijonovana od visoke c. kr. avstrijske vlade.

Pojasnila daje:

Red Star Linie

Dunaj, IV., Wiednergürtel 20, ali pa 127 25—2

ANTON REBEK v Ljubljani, Kolodvorske ulice 34.

Lekarna Piccoli pri angelju

Malinečev sirup

lekarnarja Piccoli-ja v Ljubljani

se prireja kar najskrbnejše iz dišečih gorskih malinovitih jagod v srebrnem kotlu s pomočjo para in je torej najbolj čist izdelek nepresežne kakovosti ter naj se ne zamenjava z malinovitim sokom, ki je v prodaji in je navadno umetno prirejen, imajoč v sebi zdravju škodljive snovi in baker.

Steklenica z 1 kilo vsebine, pasterizovana, velja K 1-30. Razpošilja se tudi v pletenih steklenicah po 10, 20 in 40 klgr. ter se 1 kilo zaračuna s K 1-10, 100 klgr. = 100 kron.

Pletena steklenica s 3 kilogr. vsebine pošlje se franco po vsi avstro-ogerski monarhiji proti povzetju s K 5-30. 589 34

Dunajska borza.

Dne 19. februarja.	
Skupni državni dolg v notah	98-40
Skupni državni dolg v srebru	98-25
Avstrijska zlatna renta 4%	118-10
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	98-15
Ogerska zlatna renta 4%	118-10
Ogerska krona renta 4%, 200	93-25
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gl.	1678-77
Kreditne delnice, 160 gl.	670-50
London vista	240-65
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	117-42 1/2

Dne 18. februarja.	
20 mark	23-49
20 frankov (napoleonor)	19-10
Italijanski bankovci	90-30
C. kr. cekini	11-32

3-2% državne srečke l. 1854, 250 gl.	182 —
5% državne srečke l. 1860, 100 gl.	168-25
Državne srečke l. 1864, 100 gl.	203-25
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	95-60
Tisne srečke 4%, 100 gl.	141-40
Dunavske vravnave srečke 5%	257-50

Naznanilo in priporočilo.

Podpisani naznanjam slav. p. n. občinstvu, da sem prevzel s 1. svečanom t. l.

restavracijo v „Narodnem domu“ v Celju.

Točil bodem vedno pristno, naravno vino in obče priljubljeno pivo iz narodne pivovarne g. S Kučeka iz Žalca. Skrbel bodem za izvrstno kuhinjo in točno postrežbo. Na razpolago so tudi sobe za prenočišča po nizki ceni.

Geslo vsakemu izvancelskemu Slovincu, ako pride v Celje, bodi: v „Narodni dom“.

Priporočujoč se za obilen obisk, bilježim z odličnim spoštovanjem

Fran Lajovic.

111 3 3

Katoliška Tiskarna

priporoča raznovrstne vizitnice po nizki ceni.

Za župnišče se išče 129 3—2

hlapec,

ki je varen konj in sposoben voditi gospodarstvo — Nastop poljubno do 1. aprila. Naslov pové upravništvo „Slovenca“.

Gg. ženini in neveste!

Priporočam svojo največjo in najbogatejšo, obče znano veliko izbero vsakovrstne zlatenine in srebrnine v secesiji, posebno

lepe poročne prstane

prave švicarske žepne ure, budilke, stenske ure, prstane itd. itd. Namizne oprave (Best-ck) in najboljše šivalne stroje vse to po najnižjih cenah in z jamstvom. 28 12

Vabim na obisk in ogled z vsem spoštovanjem

Fr. Čuden, urar in trgovec v Ljubljani, Mestni trg šte. 25, nasproti rotovža. Ceniki brezplačno in poštne prosto

Kmetiška posojilnica ljubljanske okolice, registrovana zadruga z neomejeno zavezo, v Ljubljani, Marije Terezije cesta hiš. št. 1, v Knezovi hiši, obrestuje hranilne vloge po 1098 40—1

4 1/2 odstotka

brez odbitka rentnega davka, katerega posojilnica sama za vložnike plačuje.

Uradne ure, razun nedelj in praznikov, vsaki dan od 8. do 12. ure dopoldne.

Poštnega hranilničnega urada št. 828.406, Telefon šte. 57.

Nakup in prodaja vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za zube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba „MERCUR“ I., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocoga obrestovanja pri popolni varnosti obloženih glavnice.

Izdajatelj: Dr. Evgen Lampe. Odgovorni vrednik: Ivan Rakovec. Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.